

אלמנה ניזונת פרק עשר כתובות

צ"ט

עין משפט נר מצוה

לו א מיי פ"א מהל
שלוש הלכה ד סמג
עין פ"ב טו"ע ח"מ סי'
קפ"ט ע"ג ח'
לו ב מיי שם טו"ע שם
ט"ז ע"ג ח'
ל"ח ב מיי פ"ז מהלכות
מעילה הלכה ד סמג
עין ר"י:

תוספות ר"ד

הא לא תבעי לך דודאי
מוסיף על דבריו הו'.
כי תיבעי לך דא"ל זבין
לי כורא ואול חובין ליה
ליכתב מאי מי אמרינן
א"ל דטבא לך עבדי לך
ודלמא לא מצטרכי לך
זווי ואי מצטרכי לך זווי
הדרת חובין. א"ד מצי
א"ל לא ניהא לי דניפוש
שטרי עלי וסוגיין דמוסיף
ע"ד הוי (הויא) דאמר

הא מדסיפא כו'. דתרתי גדאחיל למה לי לאשמעינן: דאחיל בדיסמי. שלא היה לה עוד עליהם כלום שהרי באחרון טעמה: אבל בדידה. כגון שטעמה אכל אחד עליה שהרי יש לה עוד לגבות ולמכור בקרקעות^(ד) וכ"ש שאין כלן שמות שיעור אונאה: נתקבלה כסופה. ולא אמרינן מכרה בטל: הסם הוא דאיסתלקא לה. דמכירה ראשונה מהאי צינא לגמרי וליכא למיגזר מידי אבל הכא דמכירה ראשונה לא איסתלקא לה אימא חס טעמה צמנה ראשון נמי יהא מכרה בטל: אטו מנה אחרון. דלא יתיי למימר מכרה קיים קא משמע לן דלפ"ה דוקא דטעמה צמנה אחרון אבל צמנה ראשון מכרה קיים: דאי לא מלטרבי לך זווי. ומתחרט צמכירתך לא היית יכול לחזור אס מכרתיה: דינר של זכב. שזה כ"ה דינרין כסף כדלמר^(ה) בזהב צ"מ מד: והס ששה סלעים: והביא לו בשלש סלעים חלוק. דהוי דומיא דזבין לך כורא וזבין ליכתב שהרי זהו למכור כל הדינר בחלוק: אמאי מעל אע"ג דליכא למימר הכא טעמא דלפוש שטרי מיהו אי צעלמא מעביר על דבריו הוי על כרחין לא עשה שלימותו: שזה ש. דהוה ליה עשה שלימותו דחלוק צמ שחמר ליה: אטליט. שהסלעים האחרונים מדעמו והיאיט ולא מדעת צעל הבית: רע צדמיס. שקנאו צדמיס מועטים והוא לואו לקנותו בשש. וא"ת מאי אכפת ליה: דא"ל אי אייתים לי ששים כל שכן. דמרווחתא טפי דהוי שזה תרתי סרי סלעים גדולים שהלוקח הרבה ציחד מוחלי גביה טפי: דיקא נמי. דרע דקאמר ר' יהודה רע צדמיס קאמר וצדמיט ליה שזה שש וטעמא כדלמרן מדקמני מודה צקטניט דהתם לא מצי למימר כל שכן דאי מיימית צדינר זהב היה שזה יותר מכפלים דהו מוחלי גבן טפי: שהקטניט

(א) מעילה כ"ה. ג' (ב) א ג' (ג) א (ד) [מספתא דמעילה פ"ב, (ד) "ב"מ טו, טז, טז] (ה) [ע"פ ה"טב"ו, (ב) בפד"ר"א ש"פניני ל"פ"א הכי אלא כן כמבז צוה"ל מה עשה לקח מכל שבטי י שקלים הרי טב"ז שש מאות שקלים שגמלא וימן דוד לאתן כו' עב"ל הרי דמפרש ג"כ כמו דמסיק הש"ס צמכוס קטו: שהביאו מוט' צממון ואולס צמק' שבעות מד: ד"ה התקבלה תבז דבר זה בשם אגדת שמואל וצמכוס קטו: ד"ה גבה וצמכוס ג' ד"ה דמודבנא תבזו כשס המדרש, (ו) ו"ל כלל שני דינרין של כסף. מהרש"א, (ח) [וע"פ מוס' שבעות צמק' ד"ה והתקבלה וכו' ומוס' כבורות ג' ד"ה דמודבנא ומוס' צ"מ מד: ומוס' וצמכוס קטו: ד"ה גבה].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נתן וכו' לפי שאחד הטמן ואחד הנוטל נתן קולצון:

מוסף רש"י

והלך והביא לו בשלש חלוק. בשלשה דינר (ב"ל סלעי. רש"י) כסף שהוא ח' דינר זהב, שניהם מעלה. דבעל הבית נעשה שלימותו ציורת כדמי פטוה שלמה מעב ציורת משוה פטוה. חלוק קטן רע. ולא עמית שלימותו כלל (ש"ס).

הא מדסיפא כו' דאחיל למה לי לאשמעינן: דאחיל בדיסמי. שלא היה לה עוד עליהם כלום שהרי באחרון טעמה: אבל בדידה. כגון שטעמה אכל אחד עליה שהרי יש לה עוד לגבות ולמכור בקרקעות^(ד) וכ"ש שאין כלן שמות שיעור אונאה: נתקבלה כסופה. ולא אמרינן מכרה בטל: הסם הוא דאיסתלקא לה. דמכירה ראשונה מהאי צינא לגמרי וליכא למיגזר מידי אבל הכא דמכירה ראשונה לא איסתלקא לה אימא חס טעמה צמנה ראשון נמי יהא מכרה בטל: אטו מנה אחרון. דלא יתיי למימר מכרה קיים קא משמע לן דלפ"ה דוקא דטעמה צמנה אחרון אבל צמנה ראשון מכרה קיים: דאי לא מלטרבי לך זווי. ומתחרט צמכירתך לא היית יכול לחזור אס מכרתיה: דינר של זכב. שזה כ"ה דינרין כסף כדלמר^(ה) בזהב צ"מ מד: והס ששה סלעים: והביא לו בשלש סלעים חלוק. דהוי דומיא דזבין לך כורא וזבין ליכתב שהרי זהו למכור כל הדינר בחלוק: אמאי מעל אע"ג דליכא למימר הכא טעמא דלפוש שטרי מיהו אי צעלמא מעביר על דבריו הוי על כרחין לא עשה שלימותו: שזה ש. דהוה ליה עשה שלימותו דחלוק צמ שחמר ליה: אטליט. שהסלעים האחרונים מדעמו והיאיט ולא מדעת צעל הבית: רע צדמיס. שקנאו צדמיס מועטים והוא לואו לקנותו בשש. וא"ת מאי אכפת ליה: דא"ל אי אייתים לי ששים כל שכן. דמרווחתא טפי דהוי שזה תרתי סרי סלעים גדולים שהלוקח הרבה ציחד מוחלי גביה טפי: דיקא נמי. דרע דקאמר ר' יהודה רע צדמיס קאמר וצדמיט ליה שזה שש וטעמא כדלמרן מדקמני מודה צקטניט דהתם לא מצי למימר כל שכן דאי מיימית צדינר זהב היה שזה יותר מכפלים דהו מוחלי גבן טפי: שהקטניט

הא מדסיפא כו' דאחיל למה לי לאשמעינן: דאחיל בדיסמי. שלא היה לה עוד עליהם כלום שהרי באחרון טעמה: אבל בדידה. כגון שטעמה אכל אחד עליה שהרי יש לה עוד לגבות ולמכור בקרקעות^(ד) וכ"ש שאין כלן שמות שיעור אונאה: נתקבלה כסופה. ולא אמרינן מכרה בטל: הסם הוא דאיסתלקא לה. דמכירה ראשונה מהאי צינא לגמרי וליכא למיגזר מידי אבל הכא דמכירה ראשונה לא איסתלקא לה אימא חס טעמה צמנה ראשון נמי יהא מכרה בטל: אטו מנה אחרון. דלא יתיי למימר מכרה קיים קא משמע לן דלפ"ה דוקא דטעמה צמנה אחרון אבל צמנה ראשון מכרה קיים: דאי לא מלטרבי לך זווי. ומתחרט צמכירתך לא היית יכול לחזור אס מכרתיה: דינר של זכב. שזה כ"ה דינרין כסף כדלמר^(ה) בזהב צ"מ מד: והס ששה סלעים: והביא לו בשלש סלעים חלוק. דהוי דומיא דזבין לך כורא וזבין ליכתב שהרי זהו למכור כל הדינר בחלוק: אמאי מעל אע"ג דליכא למימר הכא טעמא דלפוש שטרי מיהו אי צעלמא מעביר על דבריו הוי על כרחין לא עשה שלימותו: שזה ש. דהוה ליה עשה שלימותו דחלוק צמ שחמר ליה: אטליט. שהסלעים האחרונים מדעמו והיאיט ולא מדעת צעל הבית: רע צדמיס. שקנאו צדמיס מועטים והוא לואו לקנותו בשש. וא"ת מאי אכפת ליה: דא"ל אי אייתים לי ששים כל שכן. דמרווחתא טפי דהוי שזה תרתי סרי סלעים גדולים שהלוקח הרבה ציחד מוחלי גביה טפי: דיקא נמי. דרע דקאמר ר' יהודה רע צדמיס קאמר וצדמיט ליה שזה שש וטעמא כדלמרן מדקמני מודה צקטניט דהתם לא מצי למימר כל שכן דאי מיימית צדינר זהב היה שזה יותר מכפלים דהו מוחלי גבן טפי: שהקטניט

יזאל מידי פשוטו והשתא אחי שפיר הוה של הכרעות שנותן קולצון לכל^(א) דינר של כסף דדינר של זהב נמכר בכ"ד של כסף ולכל צ' דינרין של כסף דהיינו חצי סלע אדם נותן הכרעה כדתנן בפ"ק דמסכת שקלים (ד' ג') הנותן סלע ונוטל שקל נותן שני קולצונות ומפרש בגמרא לפי שאחד הנותן ואחד^(ב) השוקל נותן קולצון אלא כל שקל ושקל נותן קולצון וכסלע איכא צ' שקלים דרבנן והתם בשקל דרבנן איירי וכדתנן בפ"ק דשחיטת חולין (ד' ג') ובפ"ק דשקלים (ד' ג') ומיימית לה בפ' בתרא דביצה (ד' ג') האחין והשותפין שחייבין בקולצון פטורין ממעשר צמנה ומפרש רש"י האחין שחלקו וחזרו ונשתתפו חייבין בקולצון כלל ישראל שהוקקו ליתן מחצית השקל צראש חדש אדר לקרצונות צבור והטילו עליהם חכמים על כל אחד ואחד דהוסיף קולצון לכל חצי שקל שיצא דהיינו שקל דרבנן דסלע היינו שקל דאורייתא ומפני שהם חלצי שקלים חמיכות דקות ופעמים שמחליפין אותו צמנים ונותנים הקולצון צמנה שכן מנהג כשמוכרין לשולחני שוקלין לך ציומר ואמרו חכמים הוימור לקולצון לכל משקל ומשקל וצדין הוא דהני אחין שמציאין שקל שלם ציניהם לא יתנו כי אם קולצון אחד לפי שאין שם אלא משקל אחד אבל חכמים הטילו עליהם שני קולצונות שלא לפחות מחציהם ולמעט ההקדש הא חזינן מיהא שלכל חצי שקל דהוא שקל דרבנן כשפורעין לחנווני נותן קולצון להכרע והקולצון הוא חצי מעה כדפי' נמי צממני בפ"ק דשקלים (ד' ג') הלכך לכ"ד של כסף ששוקל לקנות דינר של זהב שהוא י"ב שקלים דרבנן נותן י"ב קולצונות שהם שש מעה ושש מעה כסף דינר ולפיכך לא כלל ההוא זוחא צדדי שתותא ולימא חומשא כל זה דקדק ר"ת: אלא אי אמרת מעביר ע"ל דבריו הוי בעל הבית אמאי מעל. דמה שהביא לו חלוק קטן ורע חסוד כמו לא ניהא ליה דליפשו שטרי עליה: א"ל ד"ה שליח אמאי מעל. וא"ת מעלת השליח אלא בטלית ויש לומר דלקא דעתין השתא כיון דאייתי ליה שזה שש אפילו מוסקי על דבריו לא הוי אלא שליחותיה קעבד שכן היה דעתו שכן ימלא שם בשלש שיקנה לו טלית צמותר אי נמי מעיקרא סלקא דעמיה מעל לחלוק ומדרבנן מעל השליח אבל עכשו אפילו מדרבנן אמאי ימעול אי נמי השתא לא משמע ליה מעילה אטלית דסלקא דעתיה הואיל וקנה שזה שש בשלש אותם שלש שששאריו הרי הם כמו חולין ומשני אטלית דמשום הכי לא נפקי לחולין:

כ"ה שבין דהוה שוי תריסר. כן הוא ודאי כפירוש הקונטרס תרתי סרי גדולים יתר מכפלים דהקונה הרבה ציחד מוחלי גביה טפי דמפסקי צעל הבית צכך שאס היה קונה בשש זה שזה יותר מכפלים והשתא אחי שפיר דצקטניט מעל שאפילו יקנה הרבה ציחד משום הכי לא מוחלי גביה טפי מאילו זבין צפרוטה אכל חס נפרש דחשיב לה מעביר אע"פ שלא היה שזה אלא תרתי סרי צממנוס תימה חס כן צקטניט אמאי מעל דהא פשיטא צקטניט נמי חס נתנו לו תחלה שזה שש בשלש כמו כן בשלש הנשארים היו נותנים לו שזה שש. מ"י: אמר

יזאל מידי פשוטו והשתא אחי שפיר הוה של הכרעות שנותן קולצון לכל^(א) דינר של כסף דדינר של זהב נמכר בכ"ד של כסף ולכל צ' דינרין של כסף דהיינו חצי סלע אדם נותן הכרעה כדתנן בפ"ק דמסכת שקלים (ד' ג') הנותן סלע ונוטל שקל נותן שני קולצונות ומפרש בגמרא לפי שאחד הנותן ואחד^(ב) השוקל נותן קולצון אלא כל שקל ושקל נותן קולצון וכסלע איכא צ' שקלים דרבנן והתם בשקל דרבנן איירי וכדתנן בפ"ק דשחיטת חולין (ד' ג') ובפ"ק דשקלים (ד' ג') ומיימית לה בפ' בתרא דביצה (ד' ג') האחין והשותפין שחייבין בקולצון פטורין ממעשר צמנה ומפרש רש"י האחין שחלקו וחזרו ונשתתפו חייבין בקולצון כלל ישראל שהוקקו ליתן מחצית השקל צראש חדש אדר לקרצונות צבור והטילו עליהם חכמים על כל אחד ואחד דהוסיף קולצון לכל חצי שקל שיצא דהיינו שקל דרבנן דסלע היינו שקל דאורייתא ומפני שהם חלצי שקלים חמיכות דקות ופעמים שמחליפין אותו צמנים ונותנים הקולצון צמנה שכן מנהג כשמוכרין לשולחני שוקלין לך ציומר ואמרו חכמים הוימור לקולצון לכל משקל ומשקל וצדין הוא דהני אחין שמציאין שקל שלם ציניהם לא יתנו כי אם קולצון אחד לפי שאין שם אלא משקל אחד אבל חכמים הטילו עליהם שני קולצונות שלא לפחות מחציהם ולמעט ההקדש הא חזינן מיהא שלכל חצי שקל דהוא שקל דרבנן כשפורעין לחנווני נותן קולצון להכרע והקולצון הוא חצי מעה כדפי' נמי צממני בפ"ק דשקלים (ד' ג') הלכך לכ"ד של כסף ששוקל לקנות דינר של זהב שהוא י"ב שקלים דרבנן נותן י"ב קולצונות שהם שש מעה ושש מעה כסף דינר ולפיכך לא כלל ההוא זוחא צדדי שתותא ולימא חומשא כל זה דקדק ר"ת: אלא אי אמרת מעביר ע"ל דבריו הוי בעל הבית אמאי מעל. דמה שהביא לו חלוק קטן ורע חסוד כמו לא ניהא ליה דליפשו שטרי עליה: א"ל ד"ה שליח אמאי מעל. וא"ת מעלת השליח אלא בטלית ויש לומר דלקא דעתין השתא כיון דאייתי ליה שזה שש אפילו מוסקי על דבריו לא הוי אלא שליחותיה קעבד שכן היה דעתו שכן ימלא שם בשלש שיקנה לו טלית צמותר אי נמי מעיקרא סלקא דעמיה מעל לחלוק ומדרבנן מעל השליח אבל עכשו אפילו מדרבנן אמאי ימעול אי נמי השתא לא משמע ליה מעילה אטלית דסלקא דעתיה הואיל וקנה שזה שש בשלש אותם שלש שששאריו הרי הם כמו חולין ומשני אטלית דמשום הכי לא נפקי לחולין:

כ"ה שבין דהוה שוי תריסר. כן הוא ודאי כפירוש הקונטרס תרתי סרי גדולים יתר מכפלים דהקונה הרבה ציחד מוחלי גביה טפי דמפסקי צעל הבית צכך שאס היה קונה בשש זה שזה יותר מכפלים והשתא אחי שפיר דצקטניט מעל שאפילו יקנה הרבה ציחד משום הכי לא מוחלי גביה טפי מאילו זבין צפרוטה אכל חס נפרש דחשיב לה מעביר אע"פ שלא היה שזה אלא תרתי סרי צממנוס תימה חס כן צקטניט אמאי מעל דהא פשיטא צקטניט נמי חס נתנו לו תחלה שזה שש בשלש כמו כן בשלש הנשארים היו נותנים לו שזה שש. מ"י: אמר